

NOTARSKA SLUŽBA, NOTARI, NOTARSKJE ISPRAVA I NJIHOV DOPRINOS U JAČANJE INSTITUCIJA I VLADAVINE PRAVA U BIH

Azra Goran Ramić, mr. iur, email: a.goran@live.com

Notarski ured notar Goran Halid u Travniku

Prof. dr. Dragan Golijanin

Internacionalni univerzitet Travnik u Travniku

Sažetak: Institut notara je jedan od instituta savremenog prava koji dovodi do pravne sigurnosti i rasterećenja sudova i pojedinih organa uprave. Osnovni cilj implementacije ovog instituta u naš pravni sistem jeste rasterećenje sudova mnogobrojnih predmeta koji ne zahtijevaju sudsku nego preventivnu zaštitu. Osim toga ulazak Bosne i Hercegovine u Evropsku Uniju nemoguć je bez uvođenja Instituta notara u naš pravni sistem. Nužnost harmonizacije našeg prava sa evropskim standardima predstavlja imperativ u svim oblastima prava. Ratio legis notarske službe jeste u činjenicama preuzimanja sudske nadležnosti uz prava izdavanja javnih isprava koje omogućuju veću pravnu sigurnost u pravnom prometu. Primarne nadležnosti notara sastoje se u poduzimanju notarske obrade isprava, izdavanju potvrda i vršenju ovjere potpisa, rukoznaka, prijepisa i sl. Sačinjavanje isprava od strane notara doktrina naziva njegovom certifikacijskom funkcijom, a notarsku obradu izjava o pravnim poslovima normativno-certifikacijskom funkcijom. Služba notara je javna služba koju obavljaju notari, koji su samostalni i nezavisni nosioci te službe.

Ključne riječi: Notar, notarska isprava, institucije, BiH

NOTARY SERVIS, NOTARIES, NOTARY DOCUMENTS AND THEIR CONTRIBUTION TO THE STRENGTHENING OF INSTITUTIONS AND THE RULE OF THE LAW IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract : Institute of notary is one of the institutes of contemporary law, which leads to legal safety and relieving of the require court from the many cases which do not require court and preventive protection. The entry of Bosnia and Herzegovina into European union is impossible without introduction institute of notary in our legal system. Necessity of harmonization of our laws with european standards is the imperative in all areas of the law. Ratio legis of the notary service is in fact taking jurisdiction by the rights of issuing public documents that allow greater legal safety in legal transaction primary jurisdiction of the notary consist in taking of performing the verification of the signature fingerprint, etc. Constitution of the transcription and documents by notary, a notary processing of statement about legal matters with normative and certification functions. Notary service is a public service performed by notaries, who are independent carriers of the service.

Key words: Notary, notarial documents, the institution of Bosnia and Herzegovina

1. UVOD

Na prostorima Bosne i Hercegovine, kao i u zemljama u okruženju, vrši se reforma postojećih propisa u cilju njihove harmonizacije sa pravom Evropske unije. Tekući proces tranzicije i reforma pravosudnog sistema zahtijevaju usluge pravnika profesionalnog znanja. Od mnogobrojnih propisa novijeg datuma, veliku pažnju privlače propisi kojima se u pravni sistem Bosne i Hercegovine uveo institut notara.

Notarska služba u Bosni i Hercegovini već posluje određeni vremenski period. U Federaciji BiH notari su krenuli sa radom 04. maja 2007. godine, u Republici Srpskoj 11. marta 2008. godine, dok su u Brčko Distriktu BiH prvi notari krenuli sa radom u novembru 2007. godine. Prilikom uvođenja notarske službe na teritoriji Bosne i Hercegovine,

istaknuto je da institut notara treba da predstavlja novu pravnu strukturu koja ima sposobnost da tražiocima pravnih usluga, bilo da se radi o domaćim ili stranim pravnim subjektima, a naročito stranim investitorima, pruži odgovarajuće profesionalno i nezavisno savjetovanje¹⁷⁰. Stvaranje moderne evropske države, iziskuje reformu postojećih zakonskih propisa, kao i uvođenje novog pravnog zanimanja – notara, a zakonodavac u Bosni i Hercegovini se opredijelio za koncept latinskog tipa notarijata.

Posmatrajući historijsku podlogu za donošenje zakona o notarima na teritoriji Bosne i Hercegovine, mogli bismo konstatovati određene činjenice koje su od značaja za notarsku službu u Bosni i Hercegovini, odnosno:

- notarijat je postojao u austrougarskoj monarhiji i bio je uređen po principu latinskog notarijata;
- Zakon o javnim bilježnicima (notarima) Kraljevine Jugoslavije iz 1930. godine, također usvaja koncept latinskog notarijata i sadrži mnoštvo dobrih rješenja. Iako je bio u primjeni kratak vremenski period, bivše jugoslovenske republike, Hrvatska i Slovenija, imale su u vidu ovaj zakon prilikom ponovnog uvođenja notarske službe;
- u socijalističkom razdoblju od 1945. godine do 1992. godine, notarijat nije postojao u Bosni i Hercegovini, čak ni kao državni notarijat, koji je bio zastupljen u mnogim socijalističkim zemljama;
- s obzirom na vremensko razdoblje u kojem notarijat nije bio prisutan na području Bosne i Hercegovine, treba naglasiti da početkom rada prvih notara nije postojalo bilo kakvo iskustvo građana u vezi sa notarskom službom.

U Federaciji BiH je 1999. godine donesen Zakon o javnom bilježništvu, koji je bio sačinjen po uzoru na Zakon o javnom bilježništvu Republike Hrvatske. Iako je donesen navedeni zakon, notarska služba u Federaciji BiH nikada nije prema njemu organizovana, pa je 2002. godine, donesen Zakon o notarima, koji uređuje notarsku službu, koja u Federaciji BiH posluje od 04. maja 2007. godine. Nakon Federacije BiH i Republika Srpska je 2004. godine, dobila svoj Zakon o notarima. Veoma zanimljivi su nam navodi profesora Mojovića, koji ističe da prilikom izrade nacrtu Zakona o notarima Republike Srpske, radna grupa koja je imenovana od Ministarstva pravde Republike Srpske nije prihvatila rješenja na kojima je insistirao GTZ (Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit) uz pomoć Kancelarije visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu. Radna grupa je bila protiv GTZ-ovog nacrtu i formulacije pojedinih članova koji se protive principima drugih zakona materijalnog prava i koje se ne nalaze niti u jednom evropskom zakonu. Protiv takvog nacrtu, a kasnije i prijedloga zakona, bio je i Ombudsman Republike Srpske, Advokatska komora Republike Srpske, kao i mnogi drugi pravници, međutim, Narodna Skupština Republike Srpske je ipak usvojila osporavani zakon, pa isti uređuje notarsku službu, koja u Republici Srpskoj posluje od 11. marta 2008. godine.¹⁷¹ Profesor Avramović također ističe da su se Hrvatska i Slovenija našle pod snažnijim uticajem koncepta austrijskog notarijata, dok su rješenja u Bosni i Hercegovini, donesena pod uplivom međunarodne zajednice, te da snažnije odlikavaju uticaj njemačkog notarijata.¹⁷² Zakon o notarima Brčko Distrikta je donesen 2003. godine, po uzoru na zajednički nacrt zakona Federacije BiH i Republike

¹⁷⁰ Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH" br. 45/02.

¹⁷¹ Mojović, Nikola, op. cit. str. 152-153.

¹⁷² Avramović, S., op. cit. str. 85.

Srpske.¹⁷³ Zakoni o notarima u Bosni i Hercegovini posebnu polemiku i diskusiju izazivaju odredbama koje notarima daju ovlaštenja u obavljanju određenih, svakodnevnih pravnih poslova.

2. POJAM NOTARA I NOTARSKE SLUŽBE I NJENE OSNOVNE KARAKTERISTIKE

Služba notara je javna služba koju obavljaju notari, koji su samostalni i nezavisni nosioci te službe. Zadatak notara je da vrši obradu, ovjeravanje i potvrđivanje javnih isprava, te vrši druge poslove u skladu sa zakonom o notarima. Notar je dužan odgovarajućim mjerama osigurati nezavisno i nepristrasno obavljanje notarske službe, pridržavajući se zabrane učestvovanja u pravnim poslovima u skladu sa zakonom. Notar je dužan svojim ponašanjem, u službi i van nje, pokazivati da je dostojan poštovanja i povjerenja koje uživa služba notara i izbjegavati svako ponašanje, koje proizvodi dojam kršenja obaveza koje su mu zakonom propisane, naročito dojam o zavisnosti i pristrasnosti. Istom nije dopuštena reklama koja je u suprotnosti sa njegovom javnom službom. Notar obavlja službu notara profesionalno i isključivo kao zanimanje tokom vremena za koje je imenovan, odnosno do navršenih 70 godina života.

3. POLOŽAJ NOTARA I NOTARSKE SLUŽBE

Odredbama Zakona o notarima je definisano da je notarska služba javna služba koju notari obavljaju kao samostalnu profesiju.¹⁷⁴ Notarska služba je tako slobodna profesija sa javnim ovlaštenjima. Upravo to jedinstvo suprotnosti, to objedinjavanje dva raznorodna elementa u notarskoj službi, utiče na veliku zainteresiranost pravnog poretka za način i kvalitet obavljanja ove samostalne profesije; ingerencije države mnogo su veće nego kod druge slobodne pravničke profesije –advokata, koje se u velikoj mjeri ravna preme principima slobodnog poduzetništva i konkurencije. Zakon propisuje organizaciju rada notara, način njegovog postupanja, domašaj isprava koje on sačinjava itd.

Vršenje ove službe se obavlja pod nadzorom državnih organa. U Federaciji BiH su to Federalno ministarstvo pravde i organ nadležan za poslove uprave i pravosuđa u pojedinim kantonima. Srž notarske funkcije predstavlja sačinjavanje notarskih isprava kojima pravni poredak daje karakter javnih isprava, odnosno notarska obrada izjava o pravnim poslovima i notarske ovjere. Pod određenim pretpostavkama notarske isprave mogu imati i svojstvo izvršne isprave. Posljedica činjenice da je notarska služba javna služba jeste i zakonsko rješenje prema kojem je notar obavezan preuzimati službene radnje iz kruga svoje nadležnosti i prema kome notar ne može bez valjanog razloga odbiti preduzimanje službenih radnji. Kao opravdan razlog Zakon o notarima navodi one činjenice koje bi mogle dovesti u pitanje njegovu nepristrasnost. U tim slučajevima se notar mora izuzeti, jer bi u protivnom poduzete službene radnje bile ništavne. Na izuzeće notara se primjenjuju shodno odredbe Zakona o upravnom postupku o izuzeću službene osobe¹⁷⁵. Notar je takođe dužan odbiti poduzimanje

¹⁷³ Zakon o notarima u Brčko Distiktu "Službeni glasnik Brčko Distrikta" br

¹⁷⁴ Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH" br. 45/02., čl.2

¹⁷⁵ Pravilnik o radu notara FBiH, Zbirka propisa, Notarska komora FBiH, Sarajevo 2011., strana 110.

službene radnje ukoliko je ona upravljena na postizanje očigledno nedozvoljenog i nečasnog cilja¹⁷⁶.

S obzirom da je u općem interesu da se notarska služba u sjedištu notara kontinuirano i nesmetano obavlja i tako ne dovede u pitanje ostvarivanje prava stranaka na preventivnu pravnu zaštitu koju pruža notar, on nije slobodan da disponira svojim radnim vremenom, niti da odluči da jedno vrijeme ne vrši službu. Radno vrijeme notara određuje rješenjem rukovodilac kantonalnog organa nadležnog za poslove uprave i pravosuđa. Svako odsustvovanje duže od dvije sedmice mora biti prijavljeno nadležnom kantonalnom organu uprave, a svako odsustvovanje duže od mjesec dana mora biti odobreno od strane tog organa i praćeno postavljanjem zamjenika notara¹⁷⁷.

Karakterističan je također i ograničen broj notarskih mjesta koji se najčešće orijentira prema broju stanovnika. U Bosni i Hercegovini je, radi dovoljne zastupljenosti i pristupačnosti ove službe njenim korisnicima (građanima i privrednim subjektima), propisano da se po pravilu na 20.000 stanovnika ima predvidjeti jedno notarsko mjesto. Nakon proteka prelaznog perioda u implementaciji zakona o notarima, a koji je u zakonu određen kao period od osam godina od stupanja na snagu Zakona o notarima, kada sva notarska službena mjesta budu popunjena, i notarski uredi budu funkcionirali, obavljanje posla notarskog pomoćnika u trajanju od tri godine biće obavezna pretpostavka za pristupanja notarskom ispitu. Zamjenik notara je osoba koja zamjenjuje notara u trenutku njegove odsutnosti ili privremene spriječenosti za obavljanje službe. Moglo bi se slikovito reći da vršitelj dužnosti notara zastupa notarsko mjesto, a zamjenik privremeno odsutnog notara. Vršitelj dužnosti može biti samo notar ili lice koje ispunjava sve uvjete propisane zakonom za izbor u zvanje notara, dok zamjenik notara može biti i notarski pomoćnik.

U odnosu samostalne i javne službe elementi ove druge prevladavaju i u slijedećim rješenjima. Notar nije slobodan u odabiru mjesta u kojem će obavljati svoju djelatnost. Vlada kantona na prijedlog kantonalnog organa nadležnog za obavljanje poslova pravosuđa određuje broj notara potrebnih za područje kantona, kao i službena sjedišta notara. Konkurs za izbor notara mora sadržavati i podatak za koje se službeno sjedište vrši izbor notara, a u povelji o imenovanju određuje se i službeno sjedište notara. Radi očuvanja digniteta službe, kao i radi postizanja istog nivoa u pružanju usluga koje su u nadležnosti notara, podzakonskim propisima se određuju uslovi koje u pogledu opreme i prostorija notar mora da ispuni. Podzakonskim je propisom tačno propisan izgled i izrada javnobilježničkih isprava, izgled službene natpisne ploče na uredu notara, jedinstven za cijelo područje Federacije BiH. Kao oznaku svoje službe notar ima pečat i štambilj, čiji su izgled, sadržina, izrada i upotreba propisani. Prilikom poduzimanja službenih radnji notar koristi službeni potpis, koji mora dostaviti i deponovati kod predsjednika Kantonalnog suda na čijem je području njegovo službeno sjedište. Službene radnje notar može poduzeti samo u svom službenom svojstvu, stoga je obavezan prilikom potpisa službene radnje svome potpisu dodati službeni naziv »notar«.

¹⁷⁶ Pravilnik o radu notara FBiH, Zbirka propisa, Notarska komora FBiH, Sarajevo 2011., strana 110.

¹⁷⁷ Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH" br. 45/02., čl. 45

Elementi slobodne profesije u institutu notarijata dolaze do izražaja u činjenici da notar notarsku službu obavlja za svoj račun, jer finansijski efekti pripadaju notar, ali i na svoj rizik, jer snosi rizik lošeg poslovanja. Međutim, zabranjeno mu je, u cilju privlačenja što većeg broja stranaka vršiti reklamiranje. Pozitivan finansijski efekat zavisit će dijelom od kvaliteta njegovog obavljanja službe, ali dijelom i od službenog sjedišta za koje je postavljen.

4. NADLEŽNOSTI NOTARA

Primarne nadležnosti notara sastoje se u poduzimanju notarske obrade isprava, izdavanju potvrda i vršenju ovjere potpisa, rukoznaka, prijepisa i sl.¹⁷⁸ Sačinjavanje isprava od strane notara doktrina naziva njegovom certifikacijskom funkcijom, a notarsku obradu izjava o pravnim poslovima normativno-certifikacijskom funkcijom. Pored ove osnovne nadležnosti, notari mogu obavljati i druge poslove dopuštene Zakonom o notarima. Tako notar može preuzeti na čuvanje isprave, gotov novac, stvari od vrijednosti (u doktrini označeno kao depozitna funkcija notara). Postoje i poslovi koji nisu primarno u nadležnosti notara, ali im mogu, uz njihovu saglasnost, biti povjereni od strane suda ili drugog državnog organa. Sud ili drugi organ vlasti mogu notar povjeriti vršenje i drugih poslova (popis i pečačenje ostavinske i stečajne mase, određene radnje u postupku izvršenja). To je tzv. komesarijalna funkcija notara.¹⁷⁹

Notar je nadležan da preduzima notarsku obradu isprava, izdaje potvrde, kao i da ovjerava potpise, rukoznake i prepise, a može obavljati i ostale poslove koji su mu Zakonom o notarima dozvoljeni.¹⁸⁰ Notarska obrada isprave znači da je isprava u cjelosti sačinjena od strane notara na način koji Zakon o notarima FBiH i Zakon o notarima RS propisuje i time dokazuje u ispravi zapisane izjave koje su stranke dale pred notarom, koje su one svojim potpisom odobrile. Notarska ovjera i potvrda također znači da je isprava ovjerena od strane notara na način propisan odredbama Zakona o notarima.¹⁸¹

Sud ili drugi organ vlasti mogu notar, uz njegovu saglasnost, povjeriti vršenje i drugih poslova, koji su u saglasnosti sa njegovom djelatnošću, a tu naročito spadaju:

- popis i pečačenje ostavinske imovine i stečajne mase;
- procjene i javne prodaje (licitacije) pokretnih stvari i nekretnina u vanparničnom postupku, naročito dobrovoljne prodaje;
- razdiobu prodajne cijene u izvršnom postupku.¹⁸²

Bitno je naglasiti pravne poslove koji za svoju pravnu valjanost zahtijevaju notarsku obradu¹⁸³, a to su :

¹⁷⁸ Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH" br. 45/02., čl. 69.

¹⁷⁹ Pravilnik o radu notara FBiH, Zbirka propisa, Notarska komora FBiH, Sarajevo 2011., strana 114

¹⁸⁰ Zakon o notarima FBiH, l. 69; Zakon o notarima RS čl. 64

¹⁸¹ Član 65. Zakon o notarima RS, član 70. Zakon o notarima FBiH, s tim da u Federaciji BiH zakon ne predviđa mogućnost da nacrt teksta isprave sačine stranke ili njihovi zakonski zastupnici, a notarsku obradu uređuju članovi 74. do 89.

¹⁸² Član 66. Zakon o notarima RS, član 71. Zakon o notarima FBiH, s tim da u Federaciji BiH, notarsku ovjeru i potvrdu uređuju članovi 92. do 101.

- pravne poslove o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih drugova, kao i između lica koja žive u vanbračnoj životnoj zajednici;¹⁸⁴
- raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica
- pravne poslove kojima se obećava neko činjenje kao poklon, s tim što se nedostatak notarske forme u ovom slučaju nadomješta izvršenjem obećanog činjenja;
- pravne poslove čiji je predmet prenos ili sticanje vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama;
- osnivačka akta privrednih društava.

Navedeni pravni poslovi za koje nisu sačinjene notarski obrađene isprave su ništavi, a stranke mogu zahtijevati notarsku obradu isprava i za druge pravne poslove.

Pripremu akata za notarsku obradu i ovjeru isprava, kao i zastupanje stranaka pred notarima mogu vršiti advokati.¹⁸⁵ Kada govorimo o nadležnostima notara bitno je naglasiti da je funkcija notara normativno-certifikacijska, a sastoji se u obradama i ovjerama isprava, što predstavlja suštinu rada notara.

Zakon o notarima dijeli notarske isprave u dvije kategorije i to: isprave nastale notarskom obradom i notarske ovjere i potvrde. Notarski obrađena isprava je isprava koju sačini sam notar i za čiju sadržinu odgovara. Ovjera predstavlja samo identifikaciju osobe koja je potpisala ispravu i svjedoči o pravovjernosti dokumenta. Učešće notara pri sastavljanju pravnih akata potvrđuje istinitost sadržaja tih akata, a njegovo prisustvo garantuje kvalitet, preciznost kao i zakonitost.

Normativno-certifikacijska funkcija notara se sastoji u obradama i ovjerama ugovora. Ta funkcija predstavlja srž rada notara. Zakon o notarima dijeli notarske isprave u dvije kategorije, i to: isprave nastale notarskom obradom i notarske ovjere i potvrde. Za razumijevanje notarske službe je razlikovanje između isprava koje sačini sam notar i za čiju sadržinu on odgovara od isprava na kojima notar ovjerava samo potpis, od presudnog značaja.

U praksi se notari često susreću sa problemom prilikom objašnjavanja korisnicima usluga šta to predstavljaju notarski obrađene isprave a šta samo ovjerene, naravno za slučajeve u kojima nije obaveza notarske obrade isprave.

Često strankama nije jasna, da li zbog neukosti ili zbog ekonomske situacije, razlika u naknadama obrađene ili samo ovjerene isprave, sigurno ne poznajući i ne rezimirajući težinu notarske isprave, kao i odgovornosti samog notara za zakonitost i istinitost isprave.

¹⁸³ Zakon o notarima FBiH, čl. 72;

¹⁸⁴ Krešić, B., Bračni ugovor u notarskoj praksi Federacije Bosne i Hercegovine, ZIPS 1193 (16-21)

¹⁸⁵ Član 68. Zakon o notarima RS, član 73. Zakon o notarima FBiH, s tim da zakonodavac u Federaciji BiH propisuje obaveznu notarsku obradu i za utvrđivanje statuta privrednih društava, kao i za svaku promjenu statuta, a u zakonu je izostala odredba prema kojoj pripremu akata za notarsku obradu i ovjeru isprava, kao i zastupanje stranaka pred notarima mogu vršiti advokati.

ZAKLJUČAK

Institut notara je jedan od instituta savremenog prava koji dovodi do pravne sigurnosti i rasterećenja sudova i pojedinih organa uprave. Osnovni cilj implementacije ovog instituta u naš pravni sistem jeste rasterećenje sudova mnogobrojnih predmeta koji ne zahtijevaju sudsku nego preventivnu zaštitu. Osim toga ulazak Bosne i Hercegovine u Evropsku Uniju nemoguć je bez uvođenja Instituta notara u naš pravni sistem. Nužnost harmonizacije našeg prava sa evropskim standardima predstavlja imperativ u svim oblastima prava. Ratio legis notarske službe jeste u činjenicama preuzimanja sudske nadležnosti uz prava izdavanja javnih isprava koje omogućuju veću pravnu sigurnost u pravnom prometu.

Iskustva i mnogobrojne analize tokom primjene ovog Instituta u uslovima kada je dobro utvrđen zakonom, ako su stvoreni mehanizmi kontrole rada koji se korektno primjenjuju, pokazali su da njegovo uvođenje i primjena doprinijelo, znatno, rasterećenju sudova, organa uprave, bržem obavljanju pravnog prometa i time sigurnom i bržem ostvarivanju i zaštiti prava i interesa građana i pravnih lica. Jedan od preduslova za ulazak BiH u EU uređen i siguran pravni sistem u BiH čemu veliki značaj i doprinos daje notarijat u BiH.

LITERATURA

- [1] Avramović, Sima, Pravnoistorijski aspekti notarijata, Javnobilježničko pravo, priredio Dragor Hiber, Pravni fakultet, Beograd, 2006.,
- [2] Avramović, Sima, Opšta pravna istorija I, Beograd, 2004,
- [3] Babić Ilija, Hašić Enes, Medić Duško, Povlakić Meliha, Velić Larisa, Komentar zakona o stvranim pravima Republike Srpske, Sarajevo, 2011,
- [4] Baroš, P., Pravni poslovi koji zahtijevaju obaveznu notarsku obradu isprava, Aktuelnosti savremenog zakonodavstva, Zbornik radova sa savjetovanja pravnika u Budvi, Beograd 2009,
- [5] Baroš, P., Obavezna notarska obrada isprava, ZIPS 1171-1172, Sarajevo 16. jul - 15. avgust 2009. godine,
- [6] Baroš, P., Uslovi za pristupanje polaganju notarskog ispita i ustavne odredbe, ZIPS br. 1177, Sarajevo, 16-31. oktobar 2010. godine,
- [7] Krešić, B., Bračni ugovor u notarskoj praksi Federacije Bosne i Hercegovine, ZIPS 1193
- [8] Mojović Nikola, „Od rimskog tabeliona do modernog notara“ pravna riječ br. 1/2004.

Zakoni i drugi propisi:

- [1] Okvirni zakon o registraciji poslovnih subjekata BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 42/04),
- [2] Pravilnik o radu notara FBiH („Službeni novine FBiH“ br. 13/09)
- [3] Pravilnik o radu notara Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 7/05),
- [4] Tarifa o nagradama i naknadama notara FBiH, Službene novine FBiH 57/13
- [5] Uredba o određivanju naknada i nagrada notarima u Republici Srpskoj („Službeni

- glasnik Republike Srpske“ br. 21/08),
[6] Zakon o notarima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 45/02),
[7] Zakon o notarima u Brčko Distiktu (“Službeni glasnik Brčko Distrikta” br.17/06)
[8] Zakon o notarima RS („Službeni glasnik RS „br. 74/07)

